Riitta Työläjärvi 11.03.2020

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Eduskunta
TyV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto to 12.3.2020 klo 12.15

Hallituksen esitys kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta, HE 13/2020 vp

- HE on kannatettava ja pääosin hyvin valmisteltu
- Lain toimeenpanossa ja vaikutusten seurannassa on tärkeä monialaisten palvelujen turvaaminen asiakkaan tarpeita vastaavasti
- Uudistetun lain tulee varmistaa asiakkaille riittävät ja oikea-aikaiset sote-palvelut sekä monialaiset kuntoutuspalvelut
- Kuntouttavan työtoiminnan tulee olla yksilöllisesti asiakkaan tilanteessa työllistymiseen tähtäävää polkua tukeva, eikä se saa korvata muutoin palkkatyönä (mahdollisesti palkkatuettuna) tehtävää työtä
- Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaalle tulisi nimetä vastuuhenkilö palvelujen koordinoimiseksi ja asiakkaan tukemiseksi (esim. 13 a §)

STTK ry kiittää lausuntopyynnöstä ja kannattaa kuntouttavasta työtoiminnasta säätävän lain uudistamista.

Viime vuosina on valmistunut tutkimuksia ja selvitystöitä, jotka toteavat asiakaslähtöisten sote- ja kuntoutuspalvelujen riittämättömyyden useilla pitkäaikaistyöttömillä asiakkailla. Ongelmat korostuvat asiakasryhmällä, joka potentiaalisesti on kuntouttavan työtoiminnan piirissä.

Terveyteen, työkykyyn ja sosiaaliseen toimintakykyyn liittyviä ongelmia ei riittävästi huomioida ja palveluihin pääsy viivästyy. Sairauksien hoidossa on puutteita, sairauslomaa ei kirjoiteta työttömälle vaikka hän olisi työkyvytön. Terveystarkastuksia ei heille tehdä kunnissa riittävästi ja silloinkin kun ne tehdään, on painopiste enemmän kansanterveydellisissä ongelmissa kuin työkyvyn arvioinnissa ja työkyvyn tukemisessa.

Riitta Työläjärvi 11.03.2020

Monialaisten kuntoutuspalvelujen tarvetta ei osata arvioida ja ohjata riittävän asiantunteviin palveluihin. Esimerkiksi työttömät ovat aliedustettuina Kelan järjestämissä kuntoutuspalveluissa, vaikka heillä on ongelmia terveydessään ja työkyvyssään selvästi väestön keskiarvoa enemmän. Tämä johtuu ennen kaikkea siitä, ettei lähetteitä kuntoutukseen laadita riittävästi. Elämänhallinnan ja sosiaalisen kuntoutumisen tuki jää myös liian vähäiseksi.

Työkyvyttömyyseläkkeissä työttömien saamat hylkäysprosentit ovat selvästi muuta väestöä korkeampia. Tämäkin heijastaa sitä, etteivät työttömät saa riittäviä, oikea-aikaisia ja yhteensovitettuja sote- ja kuntoutuspalveluja. Työttömien asiakkaiden eläkehakemuksia toimitetaan eläkelaitoksiin, vaikka oirekuvat ovat puutteellisesti selvitettyjä eikä riittäviä hoito- ja kuntoutustoimia ole toteutettu. Tämä johtaa hakemuksien hylkäyksiin.

STTK esittää, että lain toimeenpanossa ja vaikutuksien seurannassa edellä mainittuihin ongelmiin kiinnitetään huomiota.

Pykälän 13 a 2 momentissa käsitellään palvelujen yhteensovittamista. Tässä tulisi säätää myös palvelujen koordinaation vastuuhenkilöstä, joka tulisi nimetä jokaiselle kuntouttavan työtoiminnan asiakkaalle.

Kuntouttava työtoiminta tulee suunnitella ja toteuttaa yksilöllisesti niin, että se tukee parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaan voimaantumista, elämänhallintaa ja polkua kohti työllistymistä.

Kuntouttavaan työtoimintaan ei tule sisällyttää tehtäviä, joita muutoin tehtäisiin ns. normaalina palkkatyönä.
Myös palkkatukituettu työsuhteessa tehtävä työ on pidettävä selkeästi erillisenä kuntouttavasta työtoiminnasta. Nämä periaatteet olisi hyvä sisällyttää myös itse lakiin, esim. pykälään 2 (määritelmät) tai pykälään 13 (kuntouttavan työtoiminnan tuottaminen).

STTK esittää myös, että lain toimeenpanoa uudistuksen jälkeen seurataan tiiviisti ja arvioidaan paitsi tilastollisesti, myös laadullisen tutkimuksen menetelmin.

Käyntiosoite:
Mikonkatu 8 A, 6. krs
0100 Helsinki
Postiosoite:
PL 421
00101 Helsinki

www.sttk.fi

Faksi:
(09) 652 367
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@sttk.fi

Riitta Työläjärvi 11.03.2020

Lisätietoja Riitta Työläjärvi, sosiaali- ja terveyspoliittinen asiantuntija
riitta.tyolajarvi@sttk.fi, 040 827 2988